

Naturtypekartlegging ved Stordalen, Nore og Uvdal kommune

Sigve Reiso

Naturtypekartlegging ved Stordalen, Nore og Uvdal kommune

Forfattere: Sigve Reiso

Publisert: 05.06.2024

Antall sider: 12 sider

Publiseringstype: PDF med aktive lenker

Oppdragsgiver: Grunneier Nils Runar Sporan

Tilgjengelighet: Dokumentet er offentlig tilgjengelig

Rapporten refereres som: Reiso, S. 2024. Naturtypekartlegging ved Stordalen, Nore og Uvdal kommune. Biofokus rapport 2024-084. Stiftelsen Biofokus. Oslo.

Forsidebilder: Bilder fra planområdet / arter fra nærliggende kløft Foto: Sigve Reiso

Biofokus rapport 2024–084

ISSN 1504-6370

ISBN 978-82-8449-394-7

Gaustadalléen 21
NO-0349 OSLO
Org.nr: 982 132 924
post@biofokus.no
www.biofokus.no

Forord

Stiftelsen Biofokus har på oppdrag fra grunneier Nils Runar Sporan foretatt naturfaglige registreringer ved Stordalen, nær Rødberg, i Nore og Uvdal. Sporan har vært vår kontaktperson hos oppdragsgiver. Sigve Reiso har vært prosjektansvarlig og ansvarlig for utarbeiding av rapport. Vi ønsker å takke Nils Runar Sporan for samarbeidet.

Tinn, 05.06.2024

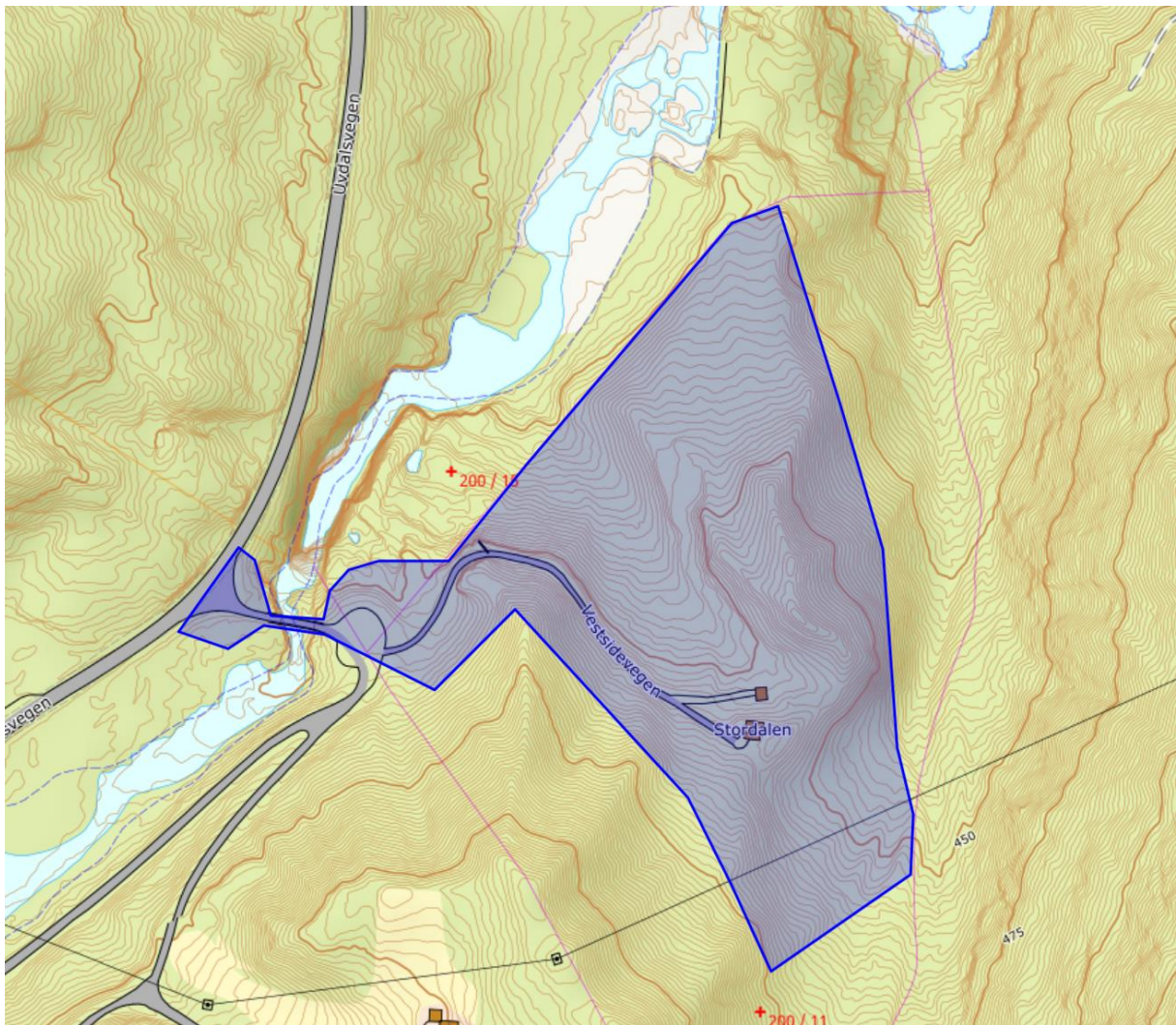
Sigve Reiso

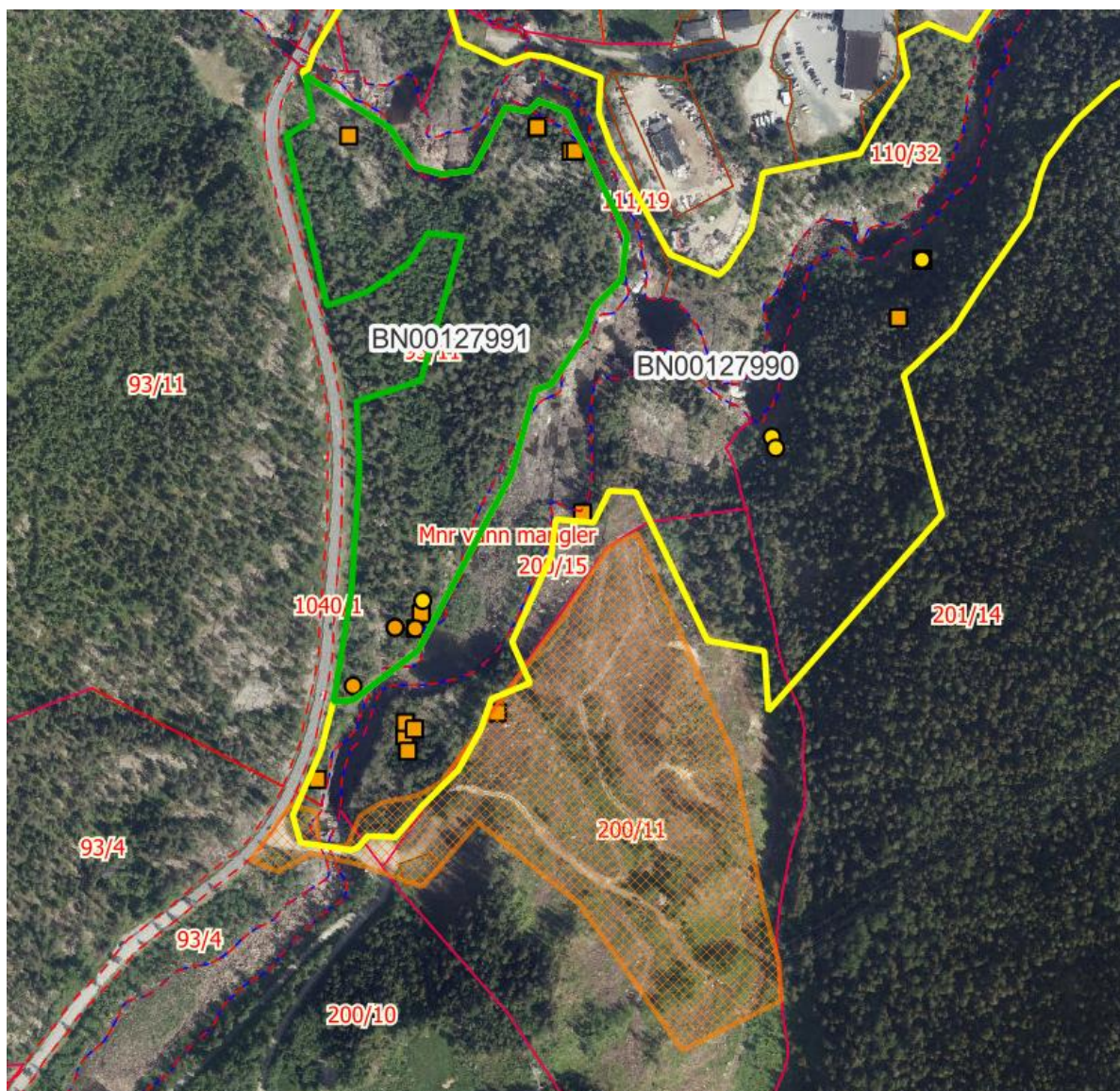
Planområdet sett fra sør, tatt med drone ifm. planarbeidet.

1 Innledning

Stiftelsen Biofokus har på oppdrag fra grunneier Nils Runar Sporan foretatt naturfaglige registreringer i skog- og gjengroende kulturmark rundt det nedlagte gårdsbruket Stordalen, ved Rødberg, i Nore og Uvdal (fig. 1). Undersøkelsene er gjort i forbindelse med detaljplanlegging for bruk av arealet til fremtidig næringsutvikling. Figur 1 viser kart oversendt fra grunneier over planareal med behov for kartlegging og dannet grunnlag for feltarbeidet. Det ble også i tråd med innspill fra Statsforvalteren søkt etter den sterkt truede og prioriterte arten elfenbenslav og andre truede arter langs kløftekanten i avgrenset naturtype nordvest for planområdet, for evt. å avdekke funn som kan få indirekte negativ innvirkning fra eventuell utvikling og drift i planområdet (fig. 2).

Figur 1: Oversiktskart som viser planområdets beliggenhet slik det ble oversendt fra grunneier.

Figur 2: Oversiktskart som viser planområdets beliggenhet (oransje skravur) og tilgrensende naturtyper eksportert fra Naturbase med BN nummer (gul strek naturtype med lokal verdi C, grønn strek naturtype med regional verdi B). Prikker på kartet viser rødlistefunn i Artskart.

Planområdet ligger på tykke ravinerte løsmasser. Planområdet ligger i grenseland mellom sør- og mellomboreal vegetasjonssone. Berggrunnen er kvartsitt. Husene fra plassen Stordalen står igjen i planområdet, men kulturmarka som tidligere har vært rundt huset har stort sett grodd igjen. Hele planområdet ble flatehogd i 2018, kun enkelttrær står igjen pr i dag.

Langs den nærliggende bekkekløften langs Uvdalsåe ligger det to naturtyper i naturbase hhv. av utformingene lavlands-granbekkekløft på Østlandet (BN00127990) og sørboreal gran-blandingsskog (BN00127991). Flere rødlistearter er kjent fra disse naturtypene, fra sistnevnte også flere forekomster av den sterkt truede elfenbenslav (EN) (prioritert art). Lavfloraen langs kanten av kløfta er spesiell og særpreget, særlig på gammel osp og selje, men også på bergvegger og til en viss grad på gammel gran finnes interessante arter. Elfenbenslav ble påvist i 2012 på to nærstående ospetrær (3 thalli). I 2019 ble arten konstatert utgått fra den nederste av trærne den ble sett på i 2012, gjenfunnet med 1 lite thallus på det andre (som da var blitt dødt, og står nå som en råttne og vaklevoren høgstubbe), og funnet på ei «ny» levende osp høyere opp mot veien (2 thalli, det ene i ferd med å bli overvokst). Ellers på lauvtrær

bl.a. den sjeldne rosa tusselav (*Schismatomma pericleum*) (VU) og de vanligere lungenever, skrubbenever, grynfiltlav, og på gran bl.a. gubbeskjegg (NT), sprikeskjegg (NT), granseterlav (NT) (også funnet på osp). Bergvegger har ikke like spesiell lavflora, men det er funnet bl.a. kort trollskjegg (NT) og mye randkvistlav. I selve kløfta er det på berg påvist bl.a. kort trollskjegg (NT), langt trollskjegg (VU), sprikeskjegg (NT), randkvistlav, på gran også gubbeskjegg (NT) fra tidligere.

Planområdet slik det fremstår ved kartlegging høsten 2023. Foto: Sigve Reiso.

2 Metode

2.1 Datainnsamling

Arbeidet har omfattet kartlegging av naturtyper etter Miljødirektoratets instruks (Miljødirektoratet, 2023a) basert på NiN2 (Halvorsen et al., 2015). Det er også avgrenset et sammenhengende eikeskogsareal med seks gamle eiker og flere eikerekutter. Tilgjengelige naturdatabaser og litteratur er gjennomgått for å samle eksisterende kunnskap om området, bl.a. Naturbase, Kilden, Artskart og historiske flybilder.

Feltarbeidet ble utført av Sigve Reiso 27.10.2023. Noe sent for karplanter og vegetasjon, men gunstig tidspunkt for sopp og lav.

2.2 Metode for naturtypekartlegging

Kartlegging etter Miljødirektoratets instruks

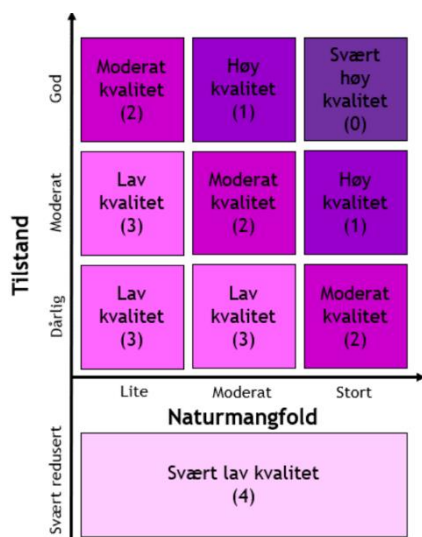
Prioriterte naturtyper er kartlagt og beskrevet i henhold til siste versjon av Kartleggingsinstruks for kartlegging av Naturtyper etter Natur i Norge (Miljødirektoratet, 2023a). Lokalitetsbeskrivelser er gjort i tråd med denne, og oppsummerer variabler som er avgjørende for lokalitetskvalitet. Naturtyper er kartlagt i målestokk oppgitt i instruks, og kartleggingsenheter er i tråd med NiN versjon 2.2 i målestokk 1:5000 basert på kartleggingsveileder for NiN-kartlegging (Bratli et al., 2019).

Undersøkellesområdene er definert av oppdragsgiver og digitalisert i bestillingsverktøyet NiN Prosjektinnmelding. Når et undersøkelsesområde først er bestilt, kan det ikke kartlegges på utsiden av disse grensene, selv om naturtyper fortsetter utenfor området. Området kan imidlertid senere utvides av oppdragsgiver.

Miljødirektoratets kartleggingsinstruks beskriver kartlegging av Naturtyper etter Natur i Norge (NiN) slik kartleggingen utføres i oppdrag for Miljødirektoratet. Kartleggingen er en utvalgskartlegging, der kun arealene som tilfredsstill kriteriene for en prioritert Naturtype etter Miljødirektoratets instruks skal kartfestes. Instruksens beskriver også hvordan den økologiske lokalitetskvaliteten til hver Naturtype fastsettes. Instruksens beskriver kartlegging av 111 Naturtyper, hvorav 83 er rødlistet i henhold til Norsk Rødliste for Naturtyper fra 2018 (Artsdatabanken, 2018b), mens 28 er fastsatt etter anbefaling fra en ekspertgruppe bestående av Norsk institutt for naturforskning (NINA), Norsk institutt for bioøkonomi (NIBIO) og NTNU Vitenskapsmuseet (Framstad et al., 2019). Artsdatabanken og Naturhistorisk museum i Oslo har deltatt som NiN-rådgivere i ekspertgruppa. Metoden for å vurdere lokalitetskvalitet er utarbeidet av en tilsvarende ekspertgruppe (Evju et al., 2017). All kartlegging som følger denne instruksens gjøres via NiN-app.

Miljødirektoratets kartleggingsinstruks har tydelige definisjoner av hvordan alle naturtyper skal utfigureres basert på NiN-kartleggingsenheter, hogstklasser og rødlistestatus i rødlista for naturtyper (Artsdatabanken, 2018b). I tillegg finnes det forhåndsdefinerte kriteriesett for hvordan kvalitet for Naturtyper fremkommer (jf. fig. 8 i Miljødirektoratets kartleggingsinstruks). For et område definert som en Naturtype etter instruksens vurderes først tilstand, og så naturmangfold. Om tilstand vurderes til svært redusert, skal ikke naturmangfold vurderes, og den samla lokalitetskvaliteten blir automatisk svært redusert.

Viktige parametere som inngår i vurdering av tilstand er fremmedarter, aldersklasser i skog, spor etter ferdsel med tunge kjøretøyer, slitasje etter menneskelige aktiviteter eller aktuell bruksintensitet, sistnevnte i kulturlandskapet. For naturmangfold er ofte parametere som areal, rødlistearter og dødvedmengde brukt i tillegg til artslister med habitatspesifikke arter.

Figur 3. Metode for sammenstilling av lokalitetskvalitet slik denne er gitt av fig.8 i Miljødirektoratets kartleggingsinstruks.

Spredte løvtrær inkl. noen eldre osp er spart på hogstflata i planområdet. Foto: Sigve Reiso.

3 Resultater

Det ble ikke påvist naturtyper etter Miljødirektoratets instruks innenfor planområdet. Området er som nevnt i sin helhet flatehugget for 6 år siden og er i dag preget av ungskog, med enkelte gjensatte trær. Arealet virker å ha vært dominert av eldre granskog før hogsten. Slike areal er vanskelig å kartlegge som følge av at tresjiktet er borte og vegetasjonen er sterkt preget av inngrepet. Det ble vurdert om noen av arealene kunne tilfalle en av definisjonene til en naturtype i svært dårlig tilstand i henhold til instruksene som for eks høgstaudegranskog eller rik gransumpskog, uten av areal av slike ble påvist. Potensialet for at det kunne være rik sandfuruskog i svært dårlig tilstand i området ble også vurdert som følge av at arealet ligger på tykke sandige løsmasser. Men tidligere grandominans i planområdet og grandominans i lisidene rundt, begrenser dette potensialet kraftig. Noen enkeltrær er av en viss naturverdi, bl.a. enkelttrær av eldre osp og bjørk finnes stedvis.

Dokumenterte naturverdier finnes riktignok i planområdets randsoner mot Uvdalåis bekkekløft nordvest for planområdet. Noen små areal har også overlapp med planområdet, men dette dreier seg om bufferareal til bekkekløft- og løvskogsmiljøene og har ingen isolerte naturverdier etter instruksene eller funn av rødlistearter, men viktige for helheten av naturtypene.

Kløftekanten ble befart med tanke på uoppdagede forekomster av elfenbenslav som evt. kunne bli indirekte negativt påvirket av mulige tiltak i planområdet (endrede vind-, solforhold, forurensing, støv etc). Elfenbenslav ble ikke funnet, men ytterligere to rødlistede lav ble dokumentert. Dette dreier seg om granseterlav (NT) og kremkorkje (NT), påvist på hhv gammel furu og gammel gran. Disse funnene ble rapportert inn i Artskart.

De rødlistede lavartene spikeskjegg (venstre) og granseterlav (høyre) funnet i eksisterende naturtype langs Uvdalsåis bekkekløft rett vest for planområdet. Foto: Sigve Reiso.

4 Diskusjon

Det er ikke funnet spesielle naturverdier i planområdet, hverken av naturtyper eller rødlistede arter. Enkelte eldre osp er satt igjen på hogstflata, disse kan med fordel spares hvis det er mulig å ivareta disse i videre planarbeid. Alternativt bør det i endt anleggsfase legges til rette for at det står spredte løvtrær av osp, selje eller bjørk i planområdet som får lov til å bli gamle. Disse kan stamme fra naturlige skudd, eller plantes inn.

Hogsten ble gjennomført for 6 år siden og ifølge grunneier som en regulær tømmerdrift, og ikke utført i forbindelse med planprosessen. Vurderingene våre i dette notatet er derfor gjort ut ifra dagens tilstand. Det er riktignok vært oppstart av gravearbeid i forbindelse med utvidelse av adkomstveien høsten 2024, før naturverdiene er kartlagt. Dette kan føre til at naturverdier blir påvirket negativt, før det foreligger kunnskap om disse. Deler av fyllingen til veien er lagt helt i grensen til eksisterende naturtype, og det har rast ut en del stein som har skadet trær videre ned lia. Dette medfører en negativ påvirkning på naturmiljøet, og med en viss usikkerhet knyttet til omfanget av denne påvirkningen. Basert på flyfoto er trolig ikke vesentlige naturverdier berørt av dette tiltaket.

Ved videre inngrep nær eller i randsonen til eksisterende naturtyper, må fyllinger ut mot disse naturområdene minimeres og det bør sikres mot at masser raser videre inn i naturområdene eller ned i bekkekløftmiljøet fra det videre arbeidet i planområdet.

Ny og utvidet vei inn til planområdet anlagt høsten 2024, med fylling og løs stein inn i randsonen til eksisterende naturtype langs Uvdalsåi. Foto: Sigve Reiso.

Det er planer om å utvide påkjøringsarealet mot hovedveien, det er i den sammenheng viktig å påse at ikke det raser masser på trær eller over bergvegger ned i kløfta. Foto: Sigve Reiso.

5 Referanser

- Artsdatabanken. (2018b). *Norsk rødliste for Naturtyper* 2018. <https://www.artsdatabanken.no/rodlisterforaturtyper>
- Artsdatabanken. (2021). *Norsk rødliste for arter* 2021. <https://artsdatabanken.no/lister/rodlisterforarter/2021/>
- Bratli, H., Halvorsen, R., Bryn, A., Arnesen, G., Bendiksen, E., Jordal, J. B., Svalheim, E. J., Vandvik, V., Velle, L. G., Øien, D.-I., & Aarrestad, P. A. (2019). *Beskrivelse av kartleggingsenheter i målestokk 1:5000 etter NiN (2.2.0). Utgave 1, kartleggingsveileder nr 4*, Artsdatabanken, Trondheim.
- Evju, M., Blom, H., Brandrud, T. E., Bär, A., Johansen, L., Lyngstad, A., Øien, D.-I., & Aarrestad, P. A. (2017). *Verdisetting av naturtyper av nasjonal forvaltningsinteresse. Forslag til metodikk*. - NINA Rapport 1357: 1-172. NINA.
- Framstad, E., Blom, H., Brandrud, T. E., Bär, A., Erikstad, L., Johansen, L., Stabbetorp, O., Øien, D.-I., & Aarrestad, P. A. (2019). *Naturtyper etter Miljødirektoratets instruks. Forslag til kriterier for lokalitetskvalitet for reviderte naturtyper*. NINA Rapport 1652. Norsk institutt for naturforskning.
- Halvorsen, R., Bryn, A., Erikstad, L., & Lindgaard, A. (2015). *Natur i Norge—NiN. Versjon 2*.
- Miljødirektoratet. (2023a). *Kartleggingsinstruks. Kartlegging av terrestriske Naturtyper etter NiN2. Miljødirektoratet veileder* (M-2209 2023; s. 374). <https://www.miljodirektoratet.no/publikasjoner/2022/januar/kartleggingsinstruks-kartlegging-av-terrestriske-naturtyper-etter-nin/>
- Miljødirektoratet. (2023b). *Konsekvensutredninger for klima og miljø. Veileder M-1941*. <https://www.miljodirektoratet.no/konsekvensutredninger>

Biofokus

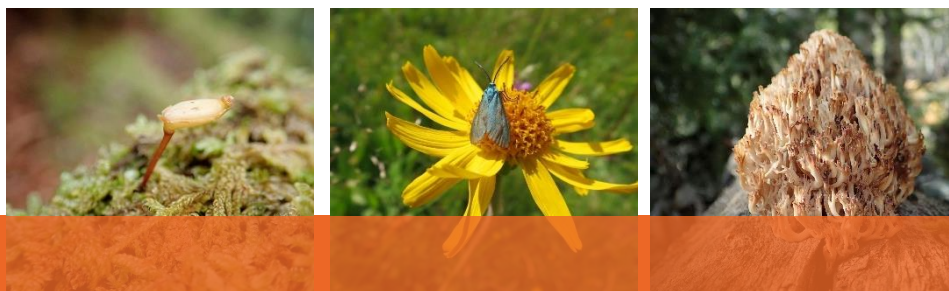
– for et godt kunnskapsgrunnlag

Biofokus er en ideell stiftelse som skal tilrettelegge informasjon om biologisk mangfold for beslutningstakere, samt formidle kunnskap innen fagfeltet bevaringsbiologi. Biofokus ønsker å bidra til en kunnskapsbasert forvaltning av norsk natur.

En kunnskapsbasert forvaltning forutsetter god dokumentasjon av de arealene som skal forvaltes. Biofokus legger derfor stor vekt på feltarbeid for å sikre oppdaterte og relevante data om botanikk, zoologi, økologi, samt avgrensning og verdisetting av områder.

Høy kompetanse er en forutsetning for å kunne registrere og presentere biologisk mangfold-data på en god måte. Biofokus sine medarbeidere er derfor godt skolert innenfor en rekke artsgrupper og har en bred økologisk forståelse for de ulike naturtypene som de arbeider med, det være seg skog, kulturlandskap eller ferskvann. Digitale verktøy som databaser, GIS og bilde-behandling er viktige redskaper i vårt arbeid for å anskueliggjøre naturverdier på en best mulig måte.

Stiftelsen utgir den digitale rapportserien **Biofokus rapport**.

Biofokus rapport 2024–084
ISSN 1504-6370
ISBN 978-82-8449-394-7

Gaustadalléen 21
NO-0349 OSLO
Org.nr: 982 132 924
post@biofokus.no
biofokus.no